

ตอนที่ 3 เกณฑ์มาตรฐานวิชาดนตรีศึกษา

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ดนตรีในสหรัฐอเมริกา เรียกว่า “สาระความรู้และทักษะทางศิลปะที่เยาวชนของสหรัฐอเมริกาควรมีความรู้และสามารถกระทำได้” ส่วนในประเทศไทย เรียกว่า “มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในวิชาดนตรีศึกษา” จุดประสงค์ก็คือ ครูดนตรีจะต้องสอนผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานของวิชาดนตรีที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอ ดังต่อไปนี้

เกณฑ์มาตรฐานวิชาดนตรีศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา

สืบเนื่องจากองค์กรหลักที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทางด้านศิลปะในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ 1) American Alliance for Theater & Education 2) The National Association for Music Education 3) National Art Education Association และ 4) National Dance Association ได้ร่วมกันสร้างเกณฑ์มาตรฐานในด้าน “สาระความรู้และทักษะทางศิลปะที่เยาวชนของสหรัฐอเมริกาควรมีความรู้และสามารถกระทำได้” กำหนดให้ใช้เกณฑ์ดังกล่าวในปี ค.ศ. 2000 (ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, 2546:1-12) ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ทางดนตรีในระดับมัธยมศึกษา มีหลักการว่า การเรียนดนตรีจะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน จริงอยู่ที่งานดนตรีทุกประเภทนั้นเป็นงานที่ถูกสร้างขึ้นเฉพาะสถานที่ (place) และกาลเวลาใดกาลเวลาหนึ่ง (time) แต่จะพบว่า เมื่อกาลเวลาผ่านไป งานดนตรีส่วนหนึ่งที่ไม่เคยสูญหายไป แต่ยังคงดำรงอยู่ ไม่เคยพ่ายแพ้แก่กาลเวลาและกลายเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ ด้วยความงามของตัวดนตรีเอง (universal attractive)

ด้วยทักษะการร้อง การเล่นเครื่องดนตรี และการประพันธ์ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างสรรค์และนำเสนอรูปแบบของอารมณ์ ความรู้ของตนเองออกมาได้ การอ่านโน้ตและการเล่นจากการอ่านโน้ตช่วยให้นักเรียนนำเอาความรู้โน้ตไปใช้เล่นดนตรีได้ตลอดชีวิตของเขา

ทักษะในการวิเคราะห์ (analysis) การประเมินคุณค่า (evaluation) และการสังเคราะห์ (synthesis) มีความสำคัญ เนื่องจากจะเป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนสามารถเลือกสรรประสบการณ์สุนทรีย์ทางดนตรีที่ดีที่สุดสำหรับชีวิตของเขา และเกิดความเข้าใจในประสบการณ์สุนทรีย์ทางดนตรี ตลอดจนสามารถที่จะเพิ่มพูนประสบการณ์สุนทรีย์ทางดนตรีได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

เนื่องจากดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ของมนุษย์ ดังนั้นความสามารถในการฟังอย่างเข้าใจ (listen with understanding) จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะการฟังอย่างเข้าใจช่วยให้นักเรียนเข้าใจเพื่อนมนุษย์อย่างจิตใจที่เปิดกว้าง ด้วยสายตาของการไตร่ตรองที่เรียนรู้ผ่านประวัติศาสตร์ ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้ผ่านการศึกษาไปแล้ว นักเรียนจะต้องมีความ

เพื่อพร้อมทั้งทักษะทางด้านดนตรี ความรู้และมีนิสัยที่จะใฝ่ที่จะเรียนรู้ (habits) เกี่ยวกับดนตรีต่อไปในภายหน้า

*ทุกวิชาของดนตรี รวมทั้งวิชาดนตรีปฏิบัติ ควรจัดหาครูผู้สอนที่สามารถสอนทักษะต่าง ๆ ทางดนตรีได้คือ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ (creating) ทักษะการปฏิบัติทางดนตรี (performing) ทักษะการฟังดนตรี (listening to music) ทักษะการวิเคราะห์ทางดนตรี (analyzing music) เพื่อสามารถสอนผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานของวิชาดนตรีที่ตั้งไว้ จึงกำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ 9 ข้อ ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 1. ทักษะการร้อง

(Content Standard : Singing, alone and with others, a varied repertoire of music)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

a. ในการร้องเพลง สามารถแสดงออกในด้านอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรี (expression) ผ่านการร้องเพลงของตนเองได้และใช้เทคนิคการร้องที่ดีที่เหมาะสมกับบทเพลงซึ่งเป็น เพลงที่มีวรรณกรรมทางดนตรี (vocal literature) ที่ยากขึ้น รวมทั้งต้องร้องเพลงที่มีความหลากหลายในด้านวรรณกรรมทางดนตรี โดยบทเพลงร้องทั้งหมดมีความยากใน ชั้นที่ 4 จากระดับ 1 – 6 รวมทั้งต้องสามารถร้องบทเพลงบางเพลงจากความทรงจำได้

b. สามารถร้องเพลงประสานเสียง แบบ 4 แนวได้ รวมทั้งเป็นบทเพลงที่ไม่มีดนตรีเล่นประกอบ (without accompaniment)

c. แสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาทักษะในการร้องแบบรวมวง เช่น วงขับร้องประสานเสียง

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

d. ในการร้องเพลง สามารถแสดงออกในด้านอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรี (expression) ผ่านการร้องเพลงของตนเองได้ และใช้เทคนิคการร้องที่ดีที่เหมาะสมกับบทเพลงซึ่งเป็นบทเพลงที่มีวรรณกรรมทางดนตรี (vocal literature) ที่ยากขึ้น รวมทั้งต้องร้องเพลงที่มีความหลากหลายในด้านวรรณกรรมทางดนตรี โดยบทเพลงร้องทั้งหมดมีความยากในชั้นที่ 5 จากระดับ 1 – 6 รวมทั้งต้องสามารถร้องบทเพลงบางเพลงจากความทรงจำได้

e. สามารถร้องเพลงประสานเสียงที่เขียนไว้มากกว่า 4 แนวได้

- f. สามารถร้องในวงขับร้องประสานเสียงแบบวงเล็ก*ได้ โดยร้องแนวละ 1 คน
*วงเล็กหมายถึง วงขับร้องประสานเสียงประเภท วง Madrigal singer

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 2. ทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี

(Content Standards : Performing on instruments, alone and with others, a varied repertoire of music)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

- a. ในการปฏิบัติเครื่องดนตรี นักเรียนสามารถแสดงออกในด้านอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรี (expression) ผ่านการบรรเลงของตนเองได้ และใช้เทคนิคการปฏิบัติที่ดีที่เหมาะสมกับบทเพลงซึ่งเป็นบทเพลงที่มีวรรณกรรมทางดนตรีของบทเพลงบรรเลง (repertoire of instrumental literature) ที่ยากขึ้นและมีขนาดใหญ่ รวมทั้งมีความหลากหลายประเภทของดนตรี โดยบทเพลงที่บรรเลงทั้งหมดมีความยากในขั้นที่ 4 จากระดับ 1 – 6
- b. ในการบรรเลงแบบรวมวง สามารถร่วมบรรเลงแนวของตนเองได้เหมาะสม ถูกต้อง แสดงให้เห็นว่ามีทักษะในการเล่นรวมวง
- c. สามารถเล่นรวมวงเล็กได้ โดยในวงจะมีนักเรียนบรรเลงเพียงคนเดียวในแต่ละแนว

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

- d. ในการปฏิบัติเครื่องดนตรี นักเรียนสามารถแสดงออกในด้านอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรี (expression) ผ่านการบรรเลงของตนเองได้ และใช้เทคนิคการปฏิบัติที่ดีที่เหมาะสมกับบทเพลงซึ่งเป็นบทเพลงที่มีวรรณกรรมทางดนตรีของบทเพลงบรรเลง (repertoire of instrumental literature) ที่ยากขึ้นและมีขนาดใหญ่ รวมทั้งมีความหลากหลายประเภทของดนตรี โดยบทเพลงที่บรรเลงทั้งหมดมีความยากในขั้นที่ 5 จากระดับ 1 – 6

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 3. ทักษะการทำคีตปฏิภาณ (improvisation) การดัดแปลง และการเล่นประกอบ

(Content Standard : Improvisation melodies, variations, and accompaniments)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนฟังกระทำได้ดังนี้คือ

- a. นักเรียนสามารถทำคีตปฏิภาณ (improvisation) ได้เหมาะสมกับรูปแบบของโครงสร้างการประสานเสียงที่มีอยู่แล้ว
- b. นักเรียนสามารถทำคีตปฏิภาณ จังหวะและแปรทำนอง (melody variation) ที่ให้มา โดยทำนองที่ให้มานั้นอยู่ในบันไดเสียงเพนตาโทนิค บันไดเสียงเมเจอร์ และบันไดเสียง ไมเนอร์
- c. นักเรียนสามารถทำคีตปฏิภาณจากทำนองสั้น ๆ ที่ให้มา และทำได้มากกว่าการทำโดยอาศัยทางเดินของคอร์ด (chord progression) และในการทำคีตปฏิภาณ (improvisation) นั้น นักเรียนแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการเสนอรูปแบบลักษณะเด่น (style) อัตราจังหวะ (meter) และระบบเสียงแบบโทนัล (tonality)

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนฟังกระทำได้ดังนี้คือ

- d. นักเรียนสามารถทำคีตปฏิภาณ ได้เหมาะสมกับรูปแบบของโครงสร้างการประสานเสียงที่มีอยู่แล้วได้หลายรูปแบบ (varied of style)
- e. นักเรียนสามารถทำคีตปฏิภาณ นักเรียนสามารถคีตปฏิภาณ จากทำนองสั้น ๆ ที่ให้มา และทำได้มากกว่าการทำโดยอาศัยทางเดินของคอร์ด (chord progression) และในการเสนอรูปแบบนั้น (style) อัตราจังหวะ (meter) และระบบเสียงแบบโทนัล (tonality) ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามการทำคีตปฏิภาณ ลักษณะสูงขึ้น

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 4. ทักษะการทำประพันธ์ การเรียบเรียงเสียงประสาน ตามคำแนะนำที่ให้มา

(Content Standard : Composing and arranging music specified guidelines)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนฟังกระทำได้ดังนี้คือ

- a. นักเรียนสามารถประพันธ์บทเพลงได้หลายรูปแบบ (style) โดยในการประพันธ์นั้น นักเรียนแสดงให้เห็นว่ามีความคิดสร้างสรรค์ (creativity) สามารถนำเอาองค์ประกอบทางดนตรี (elements of music) มาใช้ในการนำเสนออารมณ์ ความรู้ทางดนตรีที่ตนเองประสงค์จะถ่ายทอดออกมา (expressive effect)

b. สามารถเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงสำหรับร้องหรือเครื่องดนตรี โดยในการเรียบเรียงเสียงประสานนั้น นักเรียนยังคงรักษาในเรื่องอารมณ์ความรู้สึกทางดนตรีของบทประพันธ์นั้นได้ (expressive effect of the music) หรือเพิ่มพูนในเรื่องดังกล่าวได้มากขึ้น

c. สามารถประพันธ์และเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงสำหรับขับร้อง หรือสำหรับเครื่องดนตรีทั้งในแบบเครื่องดนตรีไฟฟ้า เครื่องดนตรีที่เสียงเกิดตามธรรมชาติ (acoustic) โดยในการประพันธ์และเรียบเรียงแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในเรื่องพิสัยของเสียง และเข้าใจคุณสมบัติของเครื่องดนตรีที่ตนเองประพันธ์และเรียบเรียง

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำได้ดังนี้คือ

d. นักเรียนสามารถประพันธ์บทเพลง โดยในบทประพันธ์แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์และเทคนิคที่นำมาจากหลักการประพันธ์งานทางดนตรี

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 5. ทักษะการอ่านและการบันทึกโน้ต

(Content Standard : Reading and notating music)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำได้ดังนี้คือ

a. แสดงให้เห็นว่ามีความสามารถในการอ่านโน้ต ทั้งแบบบรรทัดเดี่ยวไปจนถึงแบบ 4 บรรทัด (great staff) และสามารถอธิบายถึงวิธีการใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการบันทึกโน้ต

b. สามารถอ่านโน้ตแบบฉับพลัน (sight-read) ได้ถูกต้อง รวมทั้งในการอ่านโน้ตแบบฉับพลันนั้นจะต้องสามารถแสดงออกในเรื่องอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรีได้โดยสามารถปฏิบัติในระดับความยากที่ชั้น 3 ในระดับ 1 ถึง 6

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำได้ดังนี้คือ

c. แสดงให้เห็นว่ามีความสามารถในการอ่านโน้ต ทั้งแบบบรรทัดเดียวไปจนถึงแบบ 4 บรรทัด สามารถอธิบายถึงวิธีการใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการบันทึกโน้ต สามารถอธิบายถึงการย้ายบันไดเสียง (transposition) และเครื่องหมายกุญแจเสียง (clef) ที่เกี่ยวข้อง

d. สามารถอ่าน ตีความโน้ตเพลงที่แตกต่างไปจากระบบบรรทัด 5 เส้น (nontradition) ที่นักประพันธ์ในศตวรรษที่ 20 ใช้สำหรับนักเรียนที่เรียนวิชาขับร้องประสานเสียง และวิชาปฏิบัติรวมวง นักเรียนจะต้องมีความสามารถดังนี้

e. สามารถอ่านโน้ตแบบจับพลัน (sight-read) ได้ถูกต้อง รวมทั้งในการอ่านโน้ตแบบจับพลันนั้นจะต้องสามารถแสดงออกในเรื่องอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรีได้โดยสามารถปฏิบัติในระดับความยากที่ชั้น 4 ในระดับ 1 ถึง 6

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 6. ทักษะการฟังที่ดี การวิเคราะห์และการพรรณนา
(Content Standard : Listening to, analyzing, and describing music)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนฟังกระทำได้ดังนี้คือ

a. จากการฟังเพลงตัวอย่างที่หลากหลาย (varied repertoire of music) ที่มีความแตกต่างทั้งในด้านประเภทของดนตรี (genres) และความแตกต่างทางวัฒนธรรม (cultures) นักเรียนสามารถระบุถึงองค์ประกอบทางดนตรีใดที่ถูกนำมาใช้ในงานดนตรีดังกล่าว รวมทั้งสามารถอธิบายถึงการนำเสนอในเรื่องอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรีในบทเพลงนั้นถูกนำมาใช้ด้วยองค์ประกอบทางดนตรีอย่างไร (expressive devices)

b. จากการฟัง แสดงให้เห็นว่ามีความรู้ในเรื่องคำศัพท์ทางดนตรี (technical vocabulary of music) ในการอธิบายได้มากขึ้น

c. สามารถระบุและอธิบายถึง วิธีการและเทคนิคที่นักประพันธ์ได้ใช้ในการสร้างงานทางดนตรี ทั้งในด้านความหลากหลาย (variety) และความเป็นเอกภาพ (unity) ความตึงเครียด (tension) และความผ่อนคลาย (release) ในงานดนตรีรวมทั้งสามารถยกตัวอย่างงานดนตรีชิ้นอื่น ๆ ที่มีวิธีการและเทคนิคเช่นเดียวกัน

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนฟังกระทำได้ดังนี้คือ

d. จากตัวอย่างงานดนตรีที่ได้ฟัง นักเรียนแสดงให้เห็นประจักษ์ว่ามีความสามารถในการรับรู้ (perceive) และตอบได้ (remember) ได้ถึงปรากฏการณ์ทางดนตรี* (music event) ที่เกิดขึ้นในบทเพลงตัวอย่าง

e. สามารถเปรียบเทียบการใช้เทคนิควิธีการ (musical materials) ในการประพันธ์ของบทเพลงยกตัวอย่างกับบทเพลงอื่นที่อยู่ในประเภทเดียวกัน (genre) รูปแบบเดียวกัน (style) ว่ามีการใช้เทคนิควิธีการดังกล่าวเช่นเดียวกัน

f. จากการฟังบทเพลงตัวอย่าง สามารถวิเคราะห์และพรรณนาถึงการใช้องค์ประกอบทางดนตรีที่ทำให้บทเพลงดังกล่าวนั้นสามารถแสดงพลังอันโดดเด่นทางดนตรี (unique) เกิดความน่าสนใจ (interesting) และสามารถแสดงออกในด้านอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรี (expressive) ได้อย่างไร

*ตัวอย่างเช่น เริ่มมีการใช้การประพันธ์แบบ fugal เข้ามา มีการย้ายบันไดเสียงแบบโครมาติก (chromatic modulation) เริ่มมีการพัฒนาของทำนอง (developmental devices)

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 7. ทักษะการประเมินคุณค่า บทประพันธ์และการบรรเลงทางดนตรี (Content Standard : Evaluating music and music performances)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

a. มีระบบความคิดเป็นของตนเองในด้านการวิเคราะห์วิจารณ์ เพื่อหาระดับของคุณค่าและพลังของดนตรี (effectiveness) ที่เกิดขึ้นในการแสดงดนตรี (performances) และผลงานการประพันธ์ทางดนตรี (composition) การเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลง การทำคีตปฏิภาณ (improvisation) บทเพลง และสามารถนำเอาการคิดเชิงวิเคราะห์ดังกล่าวไปใช้ในฟังและการเล่นดนตรีของตนเอง

b. สามารถประเมินคุณค่าของงานทางดนตรีทั้งในรูปแบบการแสดงดนตรี (performances) และผลงานการประพันธ์ทางดนตรี (composition) การเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลง การทำคีตปฏิภาณ (improvisation) บทเพลง และสามารถเปรียบเทียบระดับของคุณค่าที่ปรากฏขึ้นกับงานชิ้นอื่น ๆ หรือตัวอย่างของงานที่มีคุณค่าได้

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

c. จากตัวอย่างของงานทางดนตรี นักเรียนสามารถประเมินคุณค่าในเรื่องสุนทรียศาสตร์ได้ (aesthetic) และอธิบายถึงพลังของงานทางดนตรีที่สามารถปลุกเร้าในเรื่องอารมณ์ (emotion) และความรู้สึก (feeling) ได้อย่างไร

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 8. มีความรู้ความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับศิลปะแขนงอื่น ๆ และศาสตร์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ศิลปะ

(Understanding relation between music, the other arts, and disciplines outside the arts)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

a. สามารถอธิบายได้ว่า เหตุใดองค์ประกอบทางศิลปะ (elements) กระบวนการทางศิลปะ (artistic process) เช่น จินตนาการ (imaginations) หรือความชำนาญ (craftsmanship) และแนวคิดในการจัดการทางศิลปะ (organizational principle) เช่น ความเอกภาพ (unity) ความไม่เห็นเอกภาพของความหลากหลาย (variety) การทำซ้ำ (repeat) และการขัดแย้ง (contrast) สิ่งทีกล่าวมาทั้งหมดเหตุใดจึงเกิดขึ้นเหมือนกัน และเป็นลักษณะเฉพาะที่เกิดในงานศิลปะหลายแขนง และสามารถยกตัวอย่างได้

b. สามารถเปรียบเทียบงานศิลปะ 2 หรือ 3 สาขาที่มีความแตกต่างกันในเรื่องเขตวัฒนธรรม (various cultures) ซึ่งเกิดขึ้นร่วมสมัยเดียวกันทางประวัติศาสตร์ (particular history period) หรือมีรูปแบบลักษณะสมัยนิยมเดียวกัน (style) ว่ามีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน โดยสามารถยกตัวอย่างมาให้ประจักษ์

c. สามารถอธิบายว่า มีหลักการ สาระสำคัญของวิชาอื่นที่ไม่จัดอยู่ในกลุ่มศิลปะใดที่มีความเป็นสหสัมพันธ์ (interrelated) เกี่ยวข้องกับดนตรี เช่น ภาษาวรรณคดี (language arts) กับดนตรี มีความเหมือนกันคือ การนำเสนอเรื่องของจินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึก และความหมายออกมาให้ประจักษ์ วิชาฟิสิกส์สามารถนำมาอธิบายเรื่องการผลิตเสียงของเครื่องสาย เครื่องเป่า เครื่องเคาะจังหวะ และเครื่องดนตรีไฟฟ้า รวมทั้งเสียงร้องของมนุษย์ และเรื่องฟังเสียง (perception of sound)

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

d. สามารถเปรียบเทียบงานศิลปะที่มีความหลากหลายสาขา และมีความแตกต่างกันใน ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ (history period) และแตกต่างกันในด้านวัฒนธรรม (different cultures) ว่ามีลักษณะเหมือนกันหรือแตกต่างกันในเรื่อง ลักษณะเด่น (characteristics) องค์ประกอบ (elements) กระบวนการทางศิลปะ (artistic process) แนวคิดในการจัดการทาง ศิลปะ (organizational principle)

e. สามารถอธิบายบทบาทหน้าที่ของถึงกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะแต่ละประเภท เช่น ผู้สร้าง (creators) ผู้ปฏิบัติ (performers) รวมทั้งกลุ่มคนที่อยู่ในกระบวนการผลิต (production) กลุ่มที่จัดเสนอ (presentation) ว่ามีลักษณะ บทบาท ที่เหมือนกันหรือแตกต่าง กันอย่างไร เช่น ศิลปินวาดภาพ บัณฑิต นักประพันธ์ทางดนตรี คนออกแบบท่าเต้น (choreographers) คนเขียนบทละคร (play writers) ผู้ปฏิบัติเช่น นักดนตรี นักร้อง นักเต้น นักแสดง กลุ่มคนอื่น ๆ เช่น ผู้อำนวยการคนออกแบบเสื้อผ้าและฉาก ผู้กำกับ ฝ่ายจัดไฟ แสงและเงา

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 9. มีความรู้ความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

(Understanding music is relation to history and culture)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนฟังกระทำได้ดังนี้คือ

a. จากการฟังตัวอย่างงานดนตรี นักเรียนสามารถจัดประเภทของบทเพลงดังกล่าว (classify) ได้ว่า บทเพลงนั้นเป็นงานดนตรีประเภทใด (genre) หรือเป็นงานที่มีลักษณะเด่น (style) แบบใด และสามารถกล่าวได้ว่างานดังกล่าวนั้นอยู่ในช่วงยุคสมัยใด (historical period) หรืออยู่ในรูปแบบวัฒนธรรมหรือไม่อยู่ในวัฒนธรรมใด โดยมีเหตุผลมาสนับสนุนในการ จัดแบ่ง (classify) ดังกล่าว

b. เมื่อกล่าวถึงประเภทของดนตรีของประเทศสหรัฐอเมริกาแต่ละแบบ เช่นดนตรีแบบ สวิง (swing) ละครเพลง (Broadway musical) ดนตรีบลู (blues) นักเรียนสามารถระบุแหล่ง ที่จะศึกษาค้นคว้า สามารถกล่าวถึงประวัติ การพัฒนาการ ลักษณะเด่นของดนตรีแบบ ดังกล่าว และสามารถยกตัวอย่างนักดนตรีที่มีชื่อในประเภทของบทเพลงดังกล่าว

c. สามารถระบุได้ว่า นักดนตรี (musicians perform) สามารถทำหน้าที่ใด ประกอบ อาชีพหรือมีกิจกรรม* (role) ได้บ้าง โดยการยกตัวอย่างหน้าที่ อาชีพ กิจกรรมดังกล่าวและ

พรรณาน่าว่านักดนตรีนั้นต้องทำอะไรบ้างในหน้าที่ อาชีพ กิจกรรมดังกล่าว เช่น เพื่อความบันเทิง ครู ผู้ถ่ายทอด สืบต่อทางวัฒนธรรม (transmitter of culture traditions)

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำได้ดังนี้คือ

d. จากตัวอย่างเพลงที่ให้มา นักเรียนสามารถระบุ และยกตัวอย่างถึงลักษณะเด่น (stylistic feature) ของงานดังกล่าว ที่แสดงพลังและส่งผลในเรื่องสุนทรียศาสตร์และแสดงให้เห็นภาพของประวัติศาสตร์หรือบริบททางวัฒนธรรม (cultural context) ที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงนั้น ๆ

e. ระบุ และพรรณนาถึงประเภทของดนตรี (genre) หรือลักษณะเด่นของงานดนตรี (style) ที่เกิดจากการวัฒนธรรม 2 แบบมาผสมผสานกัน หรือมากกว่านั้นมารวมเป็นหนึ่งสามารถระบุหรือยกตัวอย่างให้เห็นถึงรูปแบบของแต่ละวัฒนธรรมที่นำมาผสมผสานกัน รูปแบบของการพัฒนาการของดนตรีดังกล่าวที่ทำให้เกิดรูปแบบดนตรีที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

เกณฑ์มาตรฐานวิชาดนตรีศึกษาของประเทศไทย

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนดนตรีในประเทศไทย จะให้อิสระแก่ผู้สอนที่สามารถจะจัดกิจกรรมได้เองตามความเหมาะสม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) วิชาดนตรีในหลักสูตรของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ไม่ได้จัดไว้แยกเทศ แต่จัดไว้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สุนทรียภาพ ความมีคุณค่าซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ดังนั้นกิจกรรมศิลปะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์พัฒนากระบวนการรับรู้ทางศิลปะ การเห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, <http://academic.obec.go.th/cdc/sara/acrobat/A6.pdf>)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ 3 สาระ ได้แก่

สาระที่ 1 : ทักษะศิลป์

สาระที่ 2 : ดนตรี

สาระที่ 3 : นาฏศิลป์

ในที่นี้ผู้วิจัยจะนำเสนอเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย คือ สารที่ 2 ดนตรี ดังนี้

มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาระดับพื้นฐาน

สาระที่ 2 : ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 ให้เข้าใจ และแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจาร์ณิ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาภาษาไทย และสากล

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้จัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะชั้น เพื่อให้นักเรียนได้ใช้เป็นแนวทางในการทำการสอน โดยมีสาระที่ เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นและสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 สาระดนตรี ม.1-3

มาตรฐานการเรียนรู้ที่ ศ2.1: เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจาร์ณิ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดดนตรีอย่าง อิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3
1. เข้าใจเรื่องเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการผสมวง และทำให้เกิดวงดนตรีประเภทต่างๆ ระบุได้ว่าดนตรี มีอิทธิพลต่อจิตใจและความรู้สึกของบุคคล	- ประเภทเครื่องดนตรี - หลักการผสมวง - อิทธิพลของดนตรีต่อมนุษย์
2. ชำบร้องและบรรเลงดนตรีโดยเลือกและประยุกต์ ใช้องค์ประกอบและเทคนิคทางดนตรีให้ได้ผลตาม ความต้องการ	- การฝึกขับร้องและบรรเลงดนตรี - การประยุกต์ใช้เทคนิคการขับร้องและ บรรเลงดนตรี
3. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และ เก็บรักษาเครื่องดนตรี	- วิธีใช้เครื่องดนตรี การดูแลและเก็บ รักษาเครื่องดนตรี
4. แสดงออกถึงความรู้สึกในการรับรู้ความไพเราะ ของดนตรีจากหลักการพื้นฐานประสบการณ์ และความสนใจ	- หลักการฟังและวิเคราะห์เพลง

<p>5. แสดงความคิดเห็นและจำแนกความแตกต่าง
เรื่ององค์ประกอบของดนตรี ความไพเราะของเสียง
ดนตรีที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี</p> <p>6. เข้าใจวิธีนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้
กับวิชาอื่นๆ และชีวิตประจำวัน</p> | <p>- ความแตกต่างเรื่ององค์ประกอบของ
ดนตรี</p> <p>- ความไพเราะของเสียงดนตรีตาม
หลักการทางดนตรี</p> <p>การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมา
ใช้กับวิชาอื่นๆ และชีวิตประจำวัน</p> |
|---|--|

สาระการเรียนรู้ช่วง ชั้น ม.1-3	สาระการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค		
	ม.1	ม.2	ม.3
<ul style="list-style-type: none"> - ประเภทเครื่องดนตรี - หลักการผสมวง - อิทธิพลของดนตรีต่อมนุษย์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเภทของเครื่องดนตรี 	<ul style="list-style-type: none"> - หลักการผสมวง 	<ul style="list-style-type: none"> - หลักการผสมวงดนตรีและความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์
<ul style="list-style-type: none"> - การฝึกขับร้องและบรรเลงดนตรี - การประยุกต์ใช้เทคนิคการขับร้องและบรรเลงดนตรี 	<ul style="list-style-type: none"> - หลักการขับร้องและ บรรเลงดนตรี - ปฏิบัติการขับร้องและบรรเลงดนตรี 	<ul style="list-style-type: none"> -เทคนิค การขับร้องและบรรเลงดนตรี - ปฏิบัติการขับร้องและบรรเลงดนตรี 	<ul style="list-style-type: none"> - ขับร้องและบรรเลงดนตรี โดยการนำเทคนิควิธีการมาประยุกต์ใช้
<ul style="list-style-type: none"> - วิธีการใช้เครื่องดนตรีอย่างถูกต้อง - การดูแลและเก็บรักษาเครื่องดนตรี 	<ul style="list-style-type: none"> -วิธีการใช้เครื่องดนตรีอย่างถูกต้อง - การดูแล และเก็บรักษาเครื่องดนตรี 	<ul style="list-style-type: none"> -วิธีการใช้เครื่องดนตรีอย่างถูกต้อง -การดูแล และเก็บรักษาเครื่องดนตรี 	<ul style="list-style-type: none"> -วิธีการใช้เครื่องดนตรีอย่างถูกต้อง - การดูแล และเก็บรักษาเครื่องดนตรี
<ul style="list-style-type: none"> - หลักการฟังและวิเคราะห์เพลง 	<ul style="list-style-type: none"> - หลักการฟังและวิเคราะห์เพลง 	<ul style="list-style-type: none"> - หลักการฟังและวิเคราะห์เพลง 	<ul style="list-style-type: none"> - หลักการฟังและวิเคราะห์เพลง

มาตรฐานการเรียนรู้ที่ ศ2.2: เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา

ท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3
1. เข้าใจความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อดนตรี 2. มีส่วนร่วมและซาบซึ้งในกิจกรรมดนตรีเกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล	ประวัติความเป็นมาของดนตรีและความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อดนตรี - หลักการจัดการแสดงและกิจกรรม - ดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล - ความสัมพันธ์ดนตรีกับมนุษย์

สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3	สาระการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค		
	ม.1	ม.2	ม.3
- การแสดงความคิดเห็นและจำแนกความแตกต่างเรื่ององค์ประกอบของดนตรี ความไพเราะของเสียงดนตรีตามหลักการทางดนตรี	- ความแตกต่างองค์ประกอบทางดนตรี	ความไพเราะของเสียงดนตรีตามหลักการทางดนตรี	ความไพเราะของบทเพลงที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี
- การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่นๆ และชีวิตประจำวัน	- การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่นๆ และชีวิตประจำวัน	- การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่นๆ และชีวิตประจำวัน	- การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่นๆ และชีวิตประจำวัน